

proračuna. In ker se aktivne obresti od obligacij in stalni doneski ne dajo povikšati, poprijel se je spreminljivih zneskov, ter je na eni strani doneske od zapuščin povikšal za 1000 gold., češ, da ne bodo znašale 10.000 gold., kakor meni deželni odbor, ampak 11.000 gold., na drugi strani pa je pri 17odstotni dokladi pridobil zopet 1000 gold., češ, da davka vsled elementarnih nesreč ne bode treba odpisati 3000 gold., kakor trdi deželni odbor, ampak samo 2000 gold. Ali ni res naš finančni odsek občudovanja vreden, ker uže zdaj tako dobro vé, da bodo v prihodnjem letu samo bogatini umrli in polnili naš normalno-šolski zaklad, in da ne bode ne toča bila, ne povodenj polja uničevala, ne suša in ne moča kmetu delala škode, in mu toraj ne bode treba odrajtovati davka?!

Pa naš finančni odsek ni samo brisal, kjer se je dalo, da je zmanjšal potrebsčino normalno-šolskega zaklada od 211.723 gold. na 204.603 gold., in primanjkljaj od 192.930 gold. na 148.810 gold., ampak on je, kakor se vestnemu odseku spodobi, tudi iskal, kje bi se dalo še kaj prihraniti. Ako pa tudi pri tem iskanji ni bil srečnejši, kakor pri zniževanju potrebsčine in pri povikševanju zaklade, tega menda pač nihče ne bode očital njegovim dobri volji.

Iskal je toraj in našel, da se dá pri šolah za silo kaj prihraniti. In kako bi se ne dalo! Saj so duhovni, ki večidel opravljajo take šole za silo, dobre duše, dobri ljudje, ki so z malim zadovoljni, ki dostikrat otroke podučujejo in jim še knjige, papir, risanke, tablice, svinčnike itd. kupujejo samo iz usmiljenja in iz ljubezni do svojega naroda, akoravno tudi nobenega plačila za to ne dobé. Čemu toraj stroške za take šole povikševati in deželnemu šolskemu svetu dovoljevati 500 do 600 gold., ki jih za take šole zahteva?

(Konec prihodnjič.)

Naši dopisi.

Iz Gorice 27. nov. (Izv. dop.) „Križci“, ki so se te dni objavili, so mnogotere razveselili; ali še več je takih, ki so poparjeni, ker jim je upanje splavalo po vodi. Iz križcev so dobili križe, katere bodo težko prenašali. Na imeniku, ki je naznanjal, koliko bi jih bilo rado odlikovanih, so neki blizu tri četrtine upajočih prečrtali. Na Goriškem je razmerno dovolj županov obdarjenih; med temi je par takih, ki so cesarja ob dohodu slovenski pozdravili. Iz tega se vidi vsaj toliko, da slovenski nazdrav ni največa pregreha, kakor so hoteli oni zatrjevati, ki so se dali zapeljati celó v poslednjem hipu, in so cesarja rajši nemški nagovorili. Pomenljivo je pa tudi to, da so župani ravno slovenskih občin odlikovani. Sicer morajo biti povodi različni, ki so križce priborili, če pogledamo na preteklost raznih odlikovancev. V Gorici vsaj to stvar po svoje razlagajo in jemljejo seštevno v poštev, koliko je ta ali oni tu pa tam pogodil — tržaški vladi. Tu pa ne mislim naših županov. Pa saj reč je jasna daleč okoli. — Kolikor sodijo, bodo deželno-zborske volitve na Goriškem po novem letu. Prihodnja postavodajna doba bo važna tudi v deželno-gospodarskem oziru; prej ko ne se bodo določevale velike vsote za sušenje močvirjev ob spodnji Soči v Furlaniji. Segali bodo dotični sklepi globoko tudi v slovenski žep. Z ozirom na to se pa naši volilci premalo gibljejo. Rodoljubi se premalo posvetujejo, da bi volilce podučevali in do časa opozorjali na prave možake. Kvietizem in fatalizem — čudni besedi — sta spravila naše maloštevilne rodoljubne moči v žalostno položje, da drži zdaj uže vsak za se križem

roke. Tako ne pridemo dalje, gospoda! Pa o tem drugič še kaj. — Drugod snujejo posojilnice; pri nas pravijo, da nimamo moči za to. Jaz bi pa rekel, da ni onih mož, ki bi stvar v roke vzeli. Bogatini so zadovoljni s svojim položajem, ker oddajajo denar na velike obresti; med rodoljubi, ki bi narodu radi pomagali, pa ni vsak za to; poleg tega se zanašajo drug na drugega. V tem pa ljudstvo oboža, in domači delavci in kmetje si hodijo od leta do leta zaslužka iskat na tuje. Slovenci so samo v nižavi nekoliko koloni, ali uboštvo je spravilo mnogo kmetov v slabše stanje, nego je ono kolonov samih. Zato pa se preseljujejo, na pr. v Ameriko ne samo laške (furlanske) družine, ampak tudi slovenske. Lahki ravno ta mesec po časnikih togujejo, da se družine iz laških občin na Goriškem izseljujejo; glejmo, da se tudi našemu rodu ne bo enaka godila. — Tudi Gorica premalo za svojce gleda, ne samo, da Slovence zaničuje. V Gorici so uže od nekdanje judovske rodovine, bolj ali manj bogate. Ali v novejem času se k italijanskim judom pridružujejo judovski kupci tudi iz nemških pokrajin in si prisvojajo najlepše prostore za svoje štacune. Ako bo šlo tako naprej, nočem nikdar nič prerokovati, če ne bodo judje na goriškem Travniku imeli najlepših štacun in vse glavne kupčije v svojih rokah. Slovenci goriškega mesta pa bodo prišli toliko teže do svojih pravic v mestnem zastopu, kolikor bolj bodo — za nekako odškodnino za svoj gmotni dobiček — ravno judje za Lahe agitovali. Tako delajo vsaj za levičarje na Dunaji, za Magjare v Budapešti, za „Irredento“ v Trstu in za „nostro paese“ po dopisih v laške časnike in po domačih društvih tudi v Gorici. Taka je!

Logatec 3. dec. — Slavno c. kr. deželno predsedništvo blagovolilo je dovoliti z odlokom 22. novembra 1882. leta, št. 9896, v Gorenjem Logatci društvo pod imenom: „Bralno društvo“. Njega namen bode omika in zabava. V svojo dolžnost šteló si bode tudi likati posebno prosto ljudstvo — jedro naroda, ki potrebuje kot povsod ne le telesne, temveč i duševne hrane. Dobro došla bode v to svrhu knjižnica, katero meni društvo ustanoviti, ter lahko razumljivi podučni govori.

Kot v Ljubljani, spominjali smo se tudi pri nas smrtnega dné neumrljivega, nenadomestljivega očeta dr. Janeza Bleiweisa viteza Trsteniškega s tem, da je priredilo v. č. cerkveno predstojništvo ta dan v župnijski cerkvi péto črno sv. mašo z „biljami“. Vdeležilo se je mnogo občinstva, posebno zastopana je bila naša gospoda. Na koro so peli kaj vbrano i izvrstno med drugim Palestrinov „Miserere“ i takoj po sv. maši „Jamica tiha“ in „Blagor mu“.

Prav tako! Bodimo hvaležni svojemu največjemu duševnemu dobrotniku tudi po smrti njegovim!

Novomesto 22. nov. (Občni zbor kmetijske podružnice. [Konec.]) 2. Da se napravijo po vsem Dolenjskem v vsaki srenji šolski vrtovi, katere ima srenja izdrževati in učitelja pri obdelovanju teh vrtov materijalno podpirati. Za odškodovanje tega izvanrednega dela učitelja in za potrebno vrtno orodje itd. bi morala pa tudi vsaka kmetijska podružnica skrbeti, in pri sl. kmetijski družbi izprositi podpore sl. ministerstva kmetijstva. Da bode delo učitelja pa po zasluženji poplačano, morala bi pa kmetijska družba za to skrbeti, da se šolski vrtovi redno nadzorujejo, kar bi se s tem zamoglo doseči, da pošlje vsaka podružnica izvedenega uda iz svojega odbora, kmetijska družba pa deželnega kmetijskega učitelja nadzorovat te vrtove.

3. Da bi kmetijske podružnice razpošiljale svoje ude predavat o raznih kmetijskih strokah po deželi. Tenasvete odobri občni zbor. — Ogulin predlaga: naj se nakupijo iz denarnice kmetijske podružnice knjige o

„vrbojeji“ in da se mu prepusti naročilo vrbovih vej, katere bi se nasadile po vsem Dolenjskem ter porabile potem za košarstvo itd. Občni zbor mu dovoli naročilo. — Zarad izdaje novega kmetijskega lista sklense se po dolgi debati sledeči odlok: Občni zbor se izreče enoglasno in odločno zoper izdajo novega kmetijskega lista, in sicer iz dveh vzrokov:

1. Če bi morala vsaka podružnica drugo polovico društvenikovih doneskov vsako leto pošiljati za ta list (prvo polovico pošilja tako že c. k. kmetijski družbi), bila bi podružnica finančno tako poškodovana, da bi ji ne ostal niti en krajcar za potrošenje svojih neobhodno potrebnih stroškov.

2. Občni zbor ne spozna in ne previdi tudi najmanjše potrebe za izdajo novega lista, ker ima tudi Kranjska svoj gospodarski, kmetijski list, ki je že blizo 40 let organ kmetijske družbe.

Ogulin priporoča, da bi občni zbor sklenil, da bi smel podružnični odbor prositi za dovoljenje tombole v prid kmetijske podružnice. Zbor privoli to, toda še le za prihodnje leto.

Konečno se izvoli, ker niso še leta odborovega delovanja potekla, samo mesto pokojnega F. Seidla gosp. M. Kmetič, novi novomeški župan, enoglasno v odbor kmetijske podružnice.

Iz Ljubljane. — Državnega zbora poslanci sošli so se včeraj zopet k zborovanju, v katerem se ima obravnavati pred vsem obrtnijska postava, in tudi sicer, kakor se čuje, poglavitno gospodarske zadeve. Značaj zborov se med počitnicami ni spremenil, akoravno se je med poslanci spremenilo nekoliko. — Med levico zbornice odpadla sta dva samostojna poslanca Walterskirchen in Kronawetter, in zbrana sta na njuna mesta dva pokorna levičarja; na desnic omenjati je do zdaj le odstop Lienbacherjev z 2 tovarišema, zguba opata Fröschel-a, kateremu je bil izvoljen naslednik levičar, akoravno ne prav odločnega, in pa izvolitev odločnega zastopnika izmed českega vélikega posestva na mesto umrlega levičarja Koc-a. — Zeló veliko so vedeli pripovedati zadnje dni levični časniki o tem, da hoče grof Hohenwart odložiti poslanstvo in vstopiti zopet v državno službo, ter so iskali za to novico vsakovrstnih razlogov, in sklepali po nji tudi že grozovite nasledke, toda vse to veselje in vse nade o razpadu zbornične desnice splavale so po vodi vsled izjave Hohenwartove v „Vaterland-u“, v kateri pravi, da njemu o vsem tem ni prav nič znanega, in tudi pri vladi, katero je poprašal, o tem ne vedó prav ničesar.

— (*Razdelitev obleke.*) V petek 8. dan decembra ob 11. uri dopoldne razdelila se bode v čitalnični dvorani obleka revnim učenkam in učencem tukajšnjih šol. Odbor gospij za napravo te obleke vabi k tej razdelitvi uljudno vse dobrotnice in dobrotnike.

— (*Plemenske bike*) muricodolske, katere je preteklo soboto po dražbi prodala c. kr. kmetijska družba kranjska, kupili so gospodarji: Janez Dolinar v Kozarjah, Jože Zorc iz Šujce, J. Zupančič iz Zagorja pri Litiji in oskrbnistvo grajščine Raka.

— Naše bralce opozorujemo na vabilo v današnjem „oglasniku“, v katerem se ponujajo na prodaj srečke od loterije za narodni dom.

— (*Pobirki iz časnikov.*) V št. 276. „Slov. Naroda“ drugič odgovarja g. E. Kramar „Novicam“, ne da bi jim na to kaj odgovoril, za kar se gre, ampak prav po tisti šegi, katero si je izbral v občnem zboru in v prvem „pojasnilu“ — razun enega trdila — odgovarja samo z novimi, prav „uljudnimi“ napadi.

Edino, kar ne spada v to vrsto, je njegovo odbi-

janje izraza iz dopisa v predzadnjih „Novicah“ „Dežmanova zalega“, ki pa meri na predlog in ne na predlagovalca, kateremu mnenju pa tudi vredništvo ugovarja v ravno tistem listu, in pa trditev Kramerjeva, da je „narodnjak“, kar nas veseli.

Potem pa do besede gosp. K. piše tako-le: „Torej uljudno prosim, slavno vredništvo naj mi blagovoli odgovoriti stvarno, ako pa nima te zmožnosti, naj pa molči“.

Ali je taka pisava „uljudna“ ali kaj drugega, o tem ne bomo zgubljali besedice, saj delo samo hvali mojstra, kaže pa tudi njegovo zmožnost, način dokazovanja, ki tiči v zadnjih treh besedah: „naj pa molči“, je pa vsaj med omikanim svetom nov, uljuden in tako mogočen, da nam je postalo naenkrat vse jasno, vendar pa si danes dovoljujemo še par besed:

„Novice“ št. 47. prinesle so na strani 370 in 371 članek z naslovom: „Nekaj o lastnem časniku kmetijske družbe kranjske“. V tem članku smo pretresovali po moči rečno in vse razloge, kar sta jih gg. Kramer in R. Dolenc v občnem zboru navedla za znan predlog. — Nepotrebno se nam je zdelo govoriti o dolgi vrsti družih nasvetov, zato, ker jih je popustil govornik sam.

Držali smo se pa tudi po moči strogo razlogov po gg. Kramerju in Dolencu v zboru navedenih, ker se sme misliti, da sta dva „strokovnjaka“ navedla saj vse pomenljive razloge za svoj predlog, pa tudi zato ne, ker tudi z rečnimi razlogi, kakor smo naglašali v zadnjem stavku našega članka, po tej poti nočemo zdaj še segati v to, kar bode glavni odbor v tej zadevi vkrenil. Samo svojega prepričanja pa tudi zdaj ne prikrivamo nikomur, da nam je gledé potov in sredstev, kako bolj koristiti kmetovalcu in narodu našemu, postopanje pokojnega dr. Bleiweisa in naše prepričanje merodajniše, kakor pa znano podpirani predlogi „strokovnjakov“ v občnem zboru.

Rečnih ugovorov naših ne moremo ponavljati in tudi vprašanj naših ne, ako se g. K. slepega dela, naj pa ne vidi; mi vsaj jasno dosti vidimo, da psovk ne bomo kupovali namesto rečnega odgovora.

Na očitanje sebičnosti („egoizem“) in družih takih priimkov obrnjenih na Blaznikovo tiskarno nismo bili namenjeni odgovoriti, in le čudili smo se, tudi tako „dokazovanje“ brati v javnem listu pred podpisom p. t. „c. k. kmetijske družbe tajnika“; ker pa g. Kramer ponavljajoč tako „dokazovanje“ kaže, da je hotel s tem kaj posebno tehtnega in „uljudnega“ povedati, hočemo pa, kakor neradi, vendar tudi na to odgovoriti kaj malega:

Ako bi bila naša kmetijska družba za ves čas, od kar izhajajo „Novice“, ravnala po predlogu Kramerjevem oziroma izgledu, katerega je navedel iz sosedne štajarske dežele, ako bi bila kmetijska družba plačevala za vredovanje in tisk lastnega lista na leto, recimo le po — 600 gold., za prilaganje tudi 600 gold., znašali bi bili ti stroški v 40 letih, odkar so „Novice“ temu poslu služile brezplačno, 48.000 gold., to bi bila svota, katero bi bila najmenj plačala družba kmetijska po Kramerjevem receptu v preteklih 40 letih, katere je pa mogla obrniti za druga poljedelstvu namenjena sredstva; vse to vsled „znane sebičnosti“ Blaznikove tiskarne, katera je s pomočjo dr. Bleiweisa ves oni posel, kakor strokovnjaki pripoznavajo, ne slabo opravljala kmetijski družbi brezplačno.

S katerim vspehom in s čigavo sebičnostjo se bode v prihodnje ta posel opravljal, bo kmalu mogoče soditi.

Toliko prisiljenega pa tudi zadnjega našega odgovora uljudnim napadom Kramerjevim.